

Förstudie – Region Skånes bidragsgivning

Revisionskontoret

Ansvariga: Marie Paulsen och Josefin Johansson

Juni 2020

1 Sammanfattning.....	3
2 Inledning.....	4
2.1 Bakgrund.....	4
2.2 Syfte.....	4
2.3 Avgränsning.....	4
2.4 Metod och genomförande.....	4
2.5 Projektorganisation.....	5
3 Förstudiens resultat.....	6
3.1 Organisation och ansvarsfördelning.....	6
3.2 Styrande dokument.....	7
3.3 Nämndernas bidragsgivning.....	10
3.3.1 Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	10
3.3.2 Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden.....	12
3.3.3 Regionala utvecklingsnämnden.....	14
3.3.4 Kulturnämnden.....	15
3.5 Risker inom Region Skånes bidragsgivning.....	18
4 Bedömning.....	19
Bilaga 1 Intervjuförteckning.....	20

1 Sammanfattning

Syftet med förstudien har varit att belysa eventuella revisionsrisker inom Region Skånes hantering av bidrag och ge revisorerna en sakkunnig bedömning av om det finns behov av en fördjupad granskning framöver.

Förstudien har avsett hanteringen av bidrag år 2020. Förstudien har avgränsats till bidrag till ideella organisationer eller andra externa organisationer som mottar finansiellt stöd från Region Skåne.

Enligt Region Skånes reglemente ansvarar hälso- och sjukvårdsnämnden, psykiatri-, habilitering-, och hjälpmedelsnämnden, regionala utvecklingsnämnden, kulturnämnden samt personalnämnden för att hantera bidrag inom sina ansvarsområden. Personalnämnden har inte inkluderats i förstudien då nämnden inte delar ut bidrag som faller in under avgränsningen.

Förstudien visar att nämnderna har olika bidragsformer så som verksamhetsbidrag, projektbidrag och aktivitetsbidrag. Bidragen delas ut till en rad olika typer av organisationer, exempelvis mottar Spädbarnsfonden bidrag från hälso- och sjukvårdsnämnden och Kivik Art Centre från kulturnämnden. Det budgeterade totalbeloppet avseende bidrag 2020 har inte gått att få fram under förstudien, men bidragsbelopp redovisas per nämnd där uppgiften har framgått.

Regionfullmäktige antog 2018 en övergripande policy för bidrag till ideella organisationer från Region Skåne. Enligt policyn ska bidrag som lämnas av nämnderna bidra till att stimulera och stödja ideella och frivilligorganisationer som i hög grad kan bidra till Region Skånes mål.

I samband med policyns antagande fick nämnderna som ansvarar för bidragsgivning i uppgift att utarbeta egna riktlinjer för bidragshanteringen. Hälso- och sjukvårdsnämnden, psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden och kulturnämnden har antagit riktlinjer vilket inte regionala utvecklingsnämnden har gjort. Kulturnämnden och psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden har vidare tagit fram ytterligare dokument som beskriver förvaltningens bidrags- och uppföljningsprocesser.

Det har ingått i förstudien att beskriva om och eventuellt hur pandemin covid-19 påverkat bidragsgivningen inom Region Skåne 2020. Åtterrapporeringen från bidragsmottagarna 2019 förväntas bli försenad och vad gäller 2020 räknar flera förvaltningar med att planerade aktiviteter inte har eller kommer kunna genomföras. Detta kan komma att innebära återbetalningskrav på bidragsmottagarna och även en påverkan på åtterrapporeringen från bidragsmottagarna och uppföljningen av dessa 2021 avseende 2020.

Förstudiens resultat visar att det finns flera väsentliga risker inom det aktuella området. Vi har sett risker främst inom området uppföljning och kontroll, särskilt vad gäller förvaltningarnas möjlighet att säkerställa att bidragsmottagarnas åtterrapporering är korrekt. Det har även framgått att det finns risk för dubbel utbetalning till bidragsmottagare. Baserat på riskerna som har framkommit anser vi att en fördjupad granskning av Regions Skånes hantering av bidrag är motiverat.

2 Inledning

2.1 BAKGRUND

Region Skåne lämnar varje år betydande bidrag till en rad olika föreningar och verksamheter med olika inriktningar, exempelvis inom hälso- och sjukvård och regional utveckling. Ur ett styrningsperspektiv såväl som ur ett medborgarperspektiv är det viktigt att bidragsgivningen efterlever gällande riktlinjer och policys. Det bör ske en tillräcklig uppföljning och kontroll av att lämnade bidrag används i enlighet med beviljad ansökan.

Revisorerna har genomfört en förstudie av Region Skånes bidragsgivning för att få en tydlig bild av omfattningen av Region Skånes bidragsgivning. Förstudien ska ge en översikt över vilka typer av bidrag som lämnas och till vilka organisationer. Vidare ska förstudien beskriva ansvarsfördelningen och organisationen kring bidragsgivningen i Region Skåne. Förstudien ska även redovisa relevanta revisionskriterier genom att identifiera styrande dokument och eventuella rutiner inom området samt att relevanta risker ska identifieras. Förutom detta ska förstudien belysa om och eventuellt hur pandemin covid-19 påverkar bidragsgivningen inom Region Skåne 2020.

2.2 SYFTE

Syftet med förstudien har varit att belysa eventuella revisionsrisker inom det aktuella området och ge revisorerna en sakkunnig bedömning av om det finns behov av en fördjupad granskning framöver.

2.3 AVGRÄNSNING

Förstudien har avsett hanteringen av bidrag år 2020. Kartlagd period har varit januari-maj 2020. Förstudien har avsett bidrag till ideella organisationer eller andra externa organisationer som mottar finansiellt stöd från Region Skåne.

De nämnder som har ingått i förstudien har varit hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden, psykiatri-, habiliterings- och hjälpmedelsnämnden samt kulturnämnden. Initialt ingick personalnämnden då nämnden har ett ansvar att hantera bidrag enligt Region Skånes reglemente. Eftersom personalnämnden inte delar ut bidrag som faller in under avgränsningen ovan hålls nämnden utanför i resterande del av kartläggningen.

2.4 METOD OCH GENOMFÖRANDE

Förstudien har genomförts med hjälp av dokumentstudier och intervjuer. Vi har genomfört tre intervjuer med fyra tjänstepersoner på tre förvaltningar. Vi har även samlat in information via mail från förvaltningsrepresentanter på ytterligare två förvaltningar. Dokumentstudierna har avsett bland annat verksamhetsplaner och budget med handlingar, nämndernas riktlinjer för hantering av bidrag och fullmäktiges styrande dokument inom området.

I samband med förstudien har samtliga intervjuade beretts tillfälle att sakgranska rapporten. Detta för att säkerställa att förstudien bygger på korrekta iakttagelser och fakta.

2.5 PROJEKTORGANISATION

Revisionskontoret har genomfört förstudien i egen regi. Ansvarig för förstudien har varit Marie Paulsen, yrkesrevisor och Josefin Johansson, biträdande yrkesrevisor. Revisionsdirektör George Smidlund, certifierad kommunal revisor, har varit kvalitetssäkringsansvarig.

3 Förstudiens resultat

3.1 ORGANISATION OCH ANSVARSFÖRDELNING

Enligt Region Skånes reglemente är det hälso- och sjukvårdsnämnden, psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden, regionala utvecklingsnämnden, kulturnämnden och personalnämnden som har ansvar för Region Skånes bidragsgivning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden ska enligt reglementet lämna organisationsbidrag inom sitt ansvarsområde som bland annat omfattar hälso- och sjukvården i Region Skåne och stöd och service inom habilitering och hjälpmedel.

Regionala utvecklingsnämnden ansvarar för fördelningen av statliga regionalpolitiska utvecklingsmedel, övriga tillväxtmedel samt bidrag inom miljöområdet.

Kulturnämnden ska ansvara för fördelningen av statsbidrag och regionala bidrag till de regionala kulturinstitutionerna i Skåne enligt mål och riktlinjer fastställda av fullmäktige och regionstyrelsen.

DELEGATIONSORDNINGAR

Regionala utvecklingsnämnden, kulturnämnden och psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden har genom delegationsordning delegerat en begränsad beslutanderätt inom bidragsgivningen till respektive förvaltning. Hälso- och sjukvårdsnämnden driftleder ingen förvaltning och har inte delegerat beslutanderätten för bidragsgivning i sin delegationsordning.

I delegationsordningarna där beslutanderätten har delegerats anges att dessa beslut ska anmälas till respektive nämnd vid nästkommande sammanträde. Detta gäller även i de fall då beslut har vidaredelegerats från förvaltningschef till anställda inom förvaltningens verksamhetsområde.

Vad gäller regionala utvecklingsnämnden har förvaltningsdirektören befogenhet att besluta om bidrag till föreningar, organisationer och projekt som understiger 10 basbelopp. Förvaltningsdirektören kan vidaredelegera beslutanderätten till anställda inom förvaltningens verksamhetsområde.

Kulturnämnden har delegerat till förvaltningschefen att fastställa villkoren för verksamhetsbidrag utifrån nämndens riktlinjer och budgetbeslut men villkor för verksamhetsbidrag beslutas av kulturnämnden i verksamhetsplan och budget. Vidare beviljas förvaltningschefen att dela ut utvecklingsmedel/-bidrag till kulturverksamhet understigande 6 prisbasbelopp inom fastställd budgetram. Förvaltningschefen får även besluta om mer än 3 månaders anstånd för redovisning av beviljade bidrag, dock inte för verksamhetsbidrag. Vidare får förvaltningschefen besluta om godkännande av bidragsredovisningar samt, vid bristande redovisning, besluta om återkrav. Förvaltningschefen får även teckna avtal om medverkan i projekt som

helt eller delvis finansieras med externa medel och där medfinansieringen ryms inom tillgänglig budget.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden har delegerat beslutanderätten till förvaltningsdirektören avseende bidrag till handikapporganisationer gällande projekt- och utvecklingsbidrag, lägerbidrag samt till andra föreningar. Förvaltningsdirektören kan vidaredelegera beslutanderätten till anställda inom förvaltningens verksamhetsområde.

FÖRVALTNINGSORGANISATION

Hälso- och sjukvårdsnämndens bidrag förvaltas av en medarbetare som är placerad på Staben för övergripande processer på Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning (Koncernkontoret).

Vad gäller regionala utvecklingsnämnden hanteras bidrag inom olika enheter på Avdelningen för regional utveckling (Koncernkontoret). Exempelvis finns Enheten för Miljö som bland annat hanterar bidrag inom områden miljö och folkhälsa.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämndens bidrag hanteras inom Administrativa enheten under Förvaltningsledning och stab på förvaltningen Psykiatri och habilitering. Administrativ chef samt en administrativ medarbetare förvaltar och utvecklar processen för nämndens bidrag och bidragshantering.

Kulturnämndens bidragsprocess hanteras inom Enheten för kommunikation, uppföljning och analys. På enheten arbetar processledare och verksamhetskontroller med ansvar för processerna för det som kallas verksamhetsbidrag, projektbidrag som inkluderar utvecklingsbidrag och andra utlysningar av projektbidrag. Dessa medarbetare leder de övergripande bidragsprocesserna samt åiterrapporteringen till staten, men fattar inte beslut om bidragen. Utvecklare på andra enheter inom Kulturförvaltningen arbetar med handläggningen av bidragen.

3.2 STYRANDE DOKUMENT

Det centrala styrande dokumentet för bidrag i Region Skåne är Policy för bidrag till ideella organisationer från Region Skåne antaget av fullmäktige 2018. Fullmäktige beslutade i och med antagandet av policyn att nämnderna skulle utarbeta egna riktlinjer för bidrag. Fullmäktige har även fastställt ytterligare styrande dokument som avser Region Skånes bidrag till politiska ungdomsorganisationer samt regler för Region Skånes stöd till studieförbundens regionala verksamhet.

POLICY FÖR BIDRAG TILL IDEELLA ORGANISATIONER FRÅN REGION SKÅNE

Fullmäktige fastställde den 19 juni 2018 policyn för bidrag till ideella organisationer från Region Skåne. Fullmäktige uppdrog åt varje nämnd att utifrån policyn fastställa riktlinjer under 2018 som skulle tillämpas vid beslut om bidrag för 2019 och framåt inom respektive nämnds ansvarsområde.

I policyn anges att det är av vikt för Region Skåne att stimulera och stödja ideella och frivilligorganisationer som i hög grad kan bidra till Region Skånes mål.

Policyn reglerar organisationsbidrag för att stimulera, stödja och utveckla Skånes ideella organisationer. För att en organisation ska kunna få bidrag ska den utgöra ett viktigt alternativ eller komplement till Region Skånes verksamhet. I policyn ställs det ett antal krav på de ideella organisationerna så som att de ska vara demokratiskt uppbyggda, vilket menas att medlemmarna ska ha ett reellt inflytande över verksamheten. Organisationerna ska också stödja demokratiska idéer inklusive jämställdhet. Organisationerna ska spegla mångfalden i samhället, med vilket menas allas lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Vidare beskrivs att Region Skånes stöd till idéburna föreningar och organisationer villkoras av att dessa har en tydlig regional prägel. Verksamheten ska därför företrädesvis beröra hela Skåne. Bidragen som betalas ut till dessa organisationer ska i första hand bidra till utveckling av fullmäktiges beslutade prioriterade områden. Målen med bidragsgivningen är att möjliggöra utvecklingen av nya och befintliga organisationer och dess verksamheter genom att människor kan påverka sin livssituation, öka sin livskvalitet och vara delaktig i samhällsutvecklingen.

I policyn anges även vilka grundläggande krav som ställs på organisationerna som ansöker om bidrag. Bland annat ska organisationerna:

- ha en stadigvarande och regionövergripande verksamhet
- godkända och antagna stadgar
- eget plus- eller bankgiro och utsedd firmatecknare
- ordnad ekonomisk förvaltning och bokföring
- styrelse och utsedd revisor
- genomfört årsmöte
- en verksamhetsberättelse/årsredovisning över sin verksamhet
- en revisionsberättelse utan anmärkning av väsentlig karaktär

Ansökan om bidrag ska ha inkommit till Region Skåne senast vid den tidpunkt och enligt de anvisningar som fastställts av Region Skåne. I beslut om bidrag ska det även anges för vilket ändamål bidraget beviljas och de villkor som ska gälla för bidraget samt avse ett angivet bidragsår/period. En organisation som har beviljats bidrag av Region Skåne är skyldig att senast vid den tidpunkt som fastställts lämna en ekonomisk redovisning av de utbetalda medlen och en redovisning av vad medlen har använts till.

REGION SKÅNES BIDRAG TILL POLITISKA UNGDOMSORGANISATIONER

Fullmäktige fastställde Region Skånes bidrag till politiska ungdomsorganisationer den 22 april 2008. I dokumentet anges Region Skånes mål för bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna som är att stödja en verksamhet som syftar till att utveckla organisationens ideologiska, demokratiska, sociala och opinionsbildande funktioner.

I dokumentet anges vilka villkor som Region Skåne ställer på de politiska ungdomsorganisationerna för att bli beviljade bidrag. Bland annat ska bidraget gå till och användas av distriktsorganisationen. Organisationen ska vara en öppen sammanslutning i vilken medlemskapet är frivilligt. Organisationen ska vara självständig och demokratiskt uppbyggd med en verksamhet som inte strider mot demokratins idéer. Slutligen ska den riksorganisation (ungdomsförbund) som organisationen tillhör få statsbidrag för sin centrala verksamhet.

Vidare anges det i dokumentet vilka grundkrav som ställs på de politiska ungdomsorganisationerna för att erhålla bidrag.

Bidrag till politiska ungdomsorganisationer måste sökas årligen, det sker således ingen automatisk utbetalning av bidrag från Region Skåne. Efter ansökan som uppfyller kraven sker utbetalning direkt till de berörda politiska ungdomsorganisationerna.

REGLER FÖR REGION SKÅNES STÖD TILL STUDIEFÖRBUNDENS REGIONALA VERKSAMHET

Fullmäktige fastställde den 12 juni 2006 regler för Region Skånes stöd till studieförbundens regionala verksamhet. Syftet med anslag till studieförbundens regionala verksamhet är att främja en verksamhet som gör det möjligt för kvinnor och män att påverka sin livssituation och som skapar engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Vidare ska det stärka och utveckla demokratin, bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande.

I dokumentet anges vilka villkor som ställs på studieförbunden för att bli beviljade bidrag. Bland annat ska studieförbunden vara godkända av Folkbildningsrådet för statsbidrag, ha ett distrikt eller motsvarande regionalt organ med egen styrelse och den regionala verksamheten ska bedrivas i Skåne.

BIDRAGSGIVNING TILL ORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR MED FOLKHÄLSOUPPDRAG

Regionstyrelsen fastställde allmänna riktlinjer och kriterier samt handläggningsrutiner för bidragsgivning till organisationer och föreningar med hälsoupdrag den 5 oktober 2006.

Syftet med bidragsgivning till organisationer och föreningar med folkhälsoupdrag anges i riktlinjerna vara att stimulera, stödja och utveckla Skånes ideella organisationer och föreningar som stödjande miljöer för hälsa. Organisationen/föreningen ska arbeta i linje med den regionala folkhälsostrategin. Organisationen/föreningen ska nå ut till så många som möjligt av Skånes befolkning och härigenom bidra till en mer jämlik och jämställd hälsa samt förbättra situationen för prioriterade grupper med sämst hälsa.

3.3 NÄMNDERNAS BIDRAGSGIVNING

Utifrån fullmäktiges Policy för bidrag till ideella organisationer från Region Skåne skulle berörda nämnder anta egna riktlinjer för bidragsprocessen. Av de nämnder som enligt reglementet berörs av beslutet har en av fyra inte gjort detta. Nämndernas riktlinjer beskriver med olika detaljeringsnivå hur bidragsprocessen ska se ut och vilka krav som ska ställas på bidragsmottagaren.

3.3.1 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN

Hälso- och sjukvårdsnämnden betalar ut bidrag till ideella organisationer och föreningar som arbetar med frivilligt arbete inom hälso- och sjukvårdsområdet.

NÄMNDENS RIKTLINJER FÖR BIDRAGSGIVNING

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade om nämndens riktlinjer för bidrag till ideella organisationer i september 2018. Riktlinjerna gäller från och med bidragsåret 2019. Dessa tar utgångspunkt i fullmäktiges policy för bidrag till ideella organisationer och beskriver att nämnden varje år i mån av tillgång på ekonomiska medel lämnar bidrag till ideella organisationer i Skåne, vars insatser ses som ett komplement till nämndens egen verksamhet.

Bidragen ska i första hand stimulera och stödja utvecklingen inom nämndens prioriterade områden. Syftet med bidragen anges vara att möjliggöra för såväl nya som befintliga organisationer att med sin verksamhet bidra till att uppfylla nämndens mål.

I riktlinjerna anges vilka krav som ställs på de ideella organisationerna samt hur de ska gå tillväga för att ansöka om bidrag. Generellt gäller att bidrag får lämnas till en ideell organisation som är en juridisk person med ett allmännyttigt ideellt ändamål. En organisations ansökan ska enligt riktlinjerna innehålla en beskrivning av syfte och mål, aktiviteter, tidplan, kostnader samt plan för uppföljning och utvärdering och en redovisning av vilka bidrag som erhållits från annat håll.

Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning har utöver dessa riktlinjer inte övriga skriftliga rutiner eller liknande avseende bidragsprocessen. Däremot finns flera grunddokument som tagits fram i samband med nämndens riktlinjer för bidrag vilka kopplas till bidragsprocessens olika steg. Beslutsprocessen följer den ordinarie beredningsprocessen inför beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden.

NÄMNDENS BIDRAGSPROCESS OCH BIDRAG 2020

Ansökan och beslut

Beslut om bidrag fattas vanligtvis av nämnden vid något av årets första sammanträden. Bidrag lämnas för ett år i taget. Under intervju med ansvarig tjänsteperson beskrivs att bidragen oftast avser stöd till den dagliga verksamheten i föreningarna, men kan även avse specifika föreningsaktiviteter.

Nämnden beslutade om bidrag för innevarande år vid januarisammanträdet. Bidragen uppgick till totalt 3 519 500 kr. I nämndbeslutet anges att bidragen finansieras med medel avsatta i nämndens internbudget för året. Beslutet omfattade 32 unika bidrag. Exempel på föreningar som får bidrag från nämnden 2020 är Spädbarnsfonden och Apnéföreningen.¹

Utöver de bidrag som nämnden lämnar till ideella organisationer lämnas också ett årligt bidrag på 500 000 kr till Clownronden.²

I nämndens riktlinjer anges att en komplett ansökan om bidrag ska ha inkommit till hälso- och sjukvårdsnämnden senast den 30 november före nästkommande bidragsår. För att bidrag ska betalas ut måste enligt riktlinjerna en fullständig ifylld bidragsrekvisition ha inkommit och behandlats av Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning. Bidragsrekvisition undertecknas av organisationens/föreningens två firmatecknare alternativt en firmatecknare och revisor.

Uppföljning och kontroll

Enligt nämndens riktlinjer är en organisation som har tagit emot bidrag av Region Skåne skyldig att lämna en ekonomisk redovisning av de utbetalda medlen och en redovisning av vad medlen har använts till. Om bidragsdelen inte särredovisats i verksamhetsberättelsen ska organisationen enligt nämndens riktlinjer inkomma med en särskild redovisning av hur de utbetalda medlen använts. Redovisningen ska följa den plan för uppföljning och utvärdering som lämnades in i samband med ansökan. Om bidrag har getts till särskilda aktiviteter ska detta redovisas i sådana fall – annars gäller att föreningarna ska inkomma med en generell redovisning av verksamheten och hur bidrag har använts.

Det sker inga formella, regelbundna möten med föreningarna som mottar bidrag. Under intervju med ansvarig tjänsteperson på Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning beskrivs att det finns en dialog med bidragstagaren i mån av behov. Detta ska vara fall där bidragstagaren har frågor eller där bidragsgivaren under uppföljningsprocessen inte har nöjt sig med återrapporteringen. I dessa fall efterfrågas kompletterande underlag eller uppgifter.

Uppföljning och kontroll av utlämnade bidrag är inte ett kontrollområde i nämndens interna kontrollplan.

¹ Översikt över organisationerna som mottar bidrag från HSN 2020 finns här:

<https://vardgivare.skane.se/siteassets/4.-uppdrag-och-avtal/ideburna-sektorn/bidrag-till-ideella-organisationer-och-foreningar/dokument-som-ror-bidragsgivning---fillistning/beslut-om-bidrag-2020.pdf>

² Clownrundan organiserar sjukhusclowner, läs mer här: <https://www.clownronden.se/om-clownronden/#section-1>. Kulturnämnden ger den största andelen av Region Skånes bidrag till Clownronden medan hälso- och sjukvårdsnämndens bidrag kom till som en överenskommelse mellan de två nämnderna i enlighet med Strategin för kultur och hälsa som finns mellan nämnderna.

Påverkan från covid-19

Beslut om bidrag fattades i januari 2020. Beviljade medel betalas ut i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens beslut och det har inte framkommit att nämnden avser att revidera beslutet. Det anses sannolikt att organisationerna inte kommer kunna genomföra samtliga planerade aktiviteter eller annat i den form som bidragen avsåg med anledning av covid-19.

Rapporteringen som avser 2019 kan komma att påverkas eftersom många av organisationernas stämmor har blivit framflyttade. Har organisationerna inte hunnit genomföra sin årsstämma innan mars månad anses det bli svårt att lämna återrapporteringen i tid avseende 2019.

Ansökningar ska inkomma hösten 2020 för beviljat bidrag 2021.

3.3.2 PSYKIATRI-, HABILITERING- OCH HJÄLPMEDELSNÄMNDEN

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden lämnar främst bidrag till handikappföreningar i Skåne. Enligt nämndens riktlinjer som antogs den 15 februari 2019 är syftet med bidragsgivningen att stödja föreningar och organisationer i deras arbete att utjämna skillnader och undanröja hinder för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionsnedsättning.

NÄMNDENS RIKTLINJER FÖR BIDRAGSGIVNING

I nämndens riktlinjer anges vilka förutsättningar som krävs för att föreningar ska kunna ansöka om bidrag. De grundläggande förutsättningarna är desamma som nämns i fullmäktiges policy för bidrag till ideella organisationer från Region Skåne. Utöver de grundläggande förutsättningarna ska föreningarna även uppfylla vissa särskilda krav. Bland annat ska föreningarna vara godkända av Socialstyrelsen som handikappförening och vara statsbidragsberättigade, vara anslutna till riksförbund för den eller de diagnosgrupper som innefattas i föreningens verksamhet, bestå av medlemmar med funktionsnedsättning samt ha minst femtio medlemmar med medlemstäckning i minst fem kommuner i Skåne.

I nämndens riktlinjer beskrivs det vilka regler och krav som gäller för föreningarna som ska ansöka om bidrag samt hur de ska gå tillväga för att ansöka om de olika bidragen. De olika bidragen som går att ansöka om är:

- grundbidrag
- medlemsbidrag
- aktivitetsbidrag
- projekt- och utvecklingsbidrag
- lägerbidrag
- bidrag till andra föreningar

Bidrag lämnas för ett år i sänder. Ett bidragsår omfattar tiden 1 januari till den 31 december. Nämnden betalar ut bidragen i förskott.

NÄMNDENS BIDRAGSPROCESS OCH BIDRAG 2020

Ansökan och beslut

Grundbidragen, medlemsbidragen och aktivitetsbidragen är ansökningsbara från och med den 1 november inför kommande år och det är nämnden som beslutar om dessa bidrag på något av årets första sammanträden. Projekt- och utvecklingsbidragen är ansökningsbara den 1 mars samt den 1 september och beslutas på delegation. Lägerbidrag och bidrag till andra föreningar är ansökningsbart under hela året och beslutas också på delegation.

Bidragens storlek bestäms av nämnden och meddelande om bidragsbeslut skickas per brev till respektive förening innan utbetalning görs.

Nämnden beslutade om bidragsgivning för innevarande år vid februarisammanträdet. Bidragen uppgick till totalt 13 331 505 kr, varav 8 881 505 kr avser grund-, medlems- och aktivitetsbidrag och 1 800 000 kr avser projekt- och utvecklingsbidrag, lägerbidrag och bidrag till andra föreningar. Resterande 2 650 000 kr avser bidrag till handikapporganisationernas samarbetsorgan och brukarsamverkan. Exempel på föreningar som beviljats bidrag är Astma och allergiföreningen i Skåne län, De Handikappades Riksförbund, Skåne Läns distrikt (DHR) och Föreningen Autism Skåne.

Bidragsansökan görs på fastställda blanketter som finns publicerade på Psykiatri och habiliterings webbplats.

Uppföljning och kontroll

I riktlinjerna anges att varje förening ansvarar för riktigheten i uppgifter och dokument som ligger till grund för ansökan om bidrag. Det står att uppföljning kan se genom besök eller genom granskning av årlig verksamhetsberättelse.

Ansvarig chef på förvaltningen beskriver under intervju hur uppföljningsprocessen ser ut. Handläggaren går igenom inrapporteringen från de bidragsbeviljade föreningarna. Handläggaren beskrivs i realiteten ha begränsade möjligheter att verifiera inkomna uppgifter. Under intervjun framhålls att uppföljningen som den är utformad idag i huvudsak baseras på tillit och innefattar få påtryckningsmedel. Många gånger är inrapporteringen inte detaljerad avseende vad bidragsmedlen har använts till, och det finns exempel på att uppgifter inte har gått att få fram. Ett exempel gäller villkoret att bidragen inte ska användas till personalbehov. När återrapporteringen inkommer anges det vara svårt att kontrollera huruvida detta villkor har efterlevts.

Ansvarig chef på förvaltningen uttrycker en önskan om att Region Skåne ska ta fram en gemensam digitaliserad och standardiserad process för bidragen då det upplevs finnas ett sådant behov samt att det inte anses vara resursoptimalt att varje enskild förvaltning utvecklar egna system själv. Det är främst prövandet av uppgifterna som förvaltningen vill vidareutveckla. Vidare uttrycks det hopp om att införlivandet av bidragsprocessen i Dok-IT kan tillgodose behovet i framtiden. Det är oklart när exakt detta ska ske.

Uppföljning och kontroll av utlämnade bidrag är inte ett kontrollområde i nämndens interna kontrollplan. Förvaltningen har tagit fram flera dokument som ska stödja bidragsprocessen, utöver riktlinjerna som nämnden har antagit. Bland annat har förvaltningen tagit fram en processbeskrivning som beskriver bidragsprocessen från ansökningsdatum till utbetalning och uppföljning.

Påverkan från covid-19

Det uppges som sannolikt att bidragsbeviljade föreningar inte kan använda bidragen som planerat i och med de aktivitetsbegränsningar som covid-19 innebär. Enligt nämndens riktlinjer ska förvaltningen kräva återbetalning om föreningen ställer in aktiviteter, men nämnden har ännu inte tagit ställning till om covid-19 innebär ett avsteg från huvudlinjen. Nämndens ordförande har dock beslutat om att skjuta på redovisningsdatum avseende 2019 från 1 juli till 1 september 2020.

3.3.3 REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Möjligheten till informationsinsamling avseende förvaltningens arbete med hantering av bidragen har varit begränsad under tidperioden då förvaltningen har varit hårt pressad med anledning av pågående pandemi.

NÄMNDENS RIKTLINJER FÖR BIDRAGSGIVNING

Regionala utvecklingsnämnden har inte antagit några egna riktlinjer för bidragsgivningen vilket avviker mot fullmäktiges beslut. Antagandet av riktlinjer är enligt nämndsekreteraren planerat att behandlas på regionala utvecklingsnämndens sammanträde i augusti 2020.

Regionstyrelsen beslutade inför verksamhetsåret 2007 om allmänna riktlinjer och kriterier samt handläggsrutiner för bidragsgivning till organisationer och föreningar med folkhälso-uppdrag. Dessa riktlinjer fanns med bland nämndens handlingar när nämnden beslöt om bidrag inom folkhälsouppdraget december 2019 inför 2020.

NÄMNDENS BIDRAGSPROCESS OCH BIDRAG 2020

Ansökan och beslut

På webbsidan [Utveckling Skåne "Bidrag att söka"](#) finns samlad information om regionala utvecklingsnämndens olika bidrag. Exempel på bidrag är Föreningsbidrag inom miljö, Bidrag för att främja psykisk hälsa och Stöd till ungdomsorganisationer. Under beskrivningen av respektive bidrag finns information om hur organisationer ansöker inklusive ansökansdatum. Även krav på organisationen och krav på ansökans utformning framgår, i vissa fall mer utförligt beskrivit än i andra. Även kontaktuppgifter till ansvarig handläggare anges.

På nämndens sammanträde i december 2019 fattade nämnden beslut om stöd till idéburna organisationer med länsövergripande verksamhet 2020. Beslutet omfattar sex olika föreningar och det beviljade stödet uppgick till totalt 13 470 000 kr. Det framgår i övrigt inga beslut om bidrag 2020 i nämndens protokoll per 24 april 2020.

Uppföljning och kontroll

Beskrivningarna av bidragshanteringen avseende de olika bidragen på webbsidan för Utveckling Skåne indikerar att en kontroll av återrapporteringen sker, men det står inte specifikt hur uppföljning och kontroll genomförs.

Påverkan från covid-19

Nämnden har upprättat nya bidrag i samband med covid-19 och pausat andra. Nyupprättade bidrag är:

- Omställningscheckar. Det ordinarie bidraget Affärsutvecklingscheckar pausas till förmån för Omställningscheckar 2020 med anledning av covid-19. Bidraget inkluderar stöd från Tillväxtverket.
- Bidrag för att främja psykisk hälsa. Flera idéburna aktörer har enligt förvaltningen lyft behovet av utökade resurser i samband med att allt fler kontakter dem i frågor som rör psykiskt välbefinnande under pandemin covid-19. Regionala utvecklingsnämnden har därför avsatt medel för att stärka dessa aktörers arbete.

Förvaltningen meddelar att pandemin generellt har stor påverkan på den sektor nämndens verksamhet riktar sig mot.

3.3.4 KULTURNÄMNDEN

I kulturnämndens riktlinjer definieras ideella organisationer inom begreppet idéburen sektor. Idéburen sektor avser organisationer som är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar.

Nämndens bidragsgivning är till för att möjliggöra för befintliga och nya organisationer att med sin verksamhet bidra till att uppfylla nämndens mål. Bidragen ska i första hand stödja och stimulera de av nämndens prioriterade områden som anges i Regional kulturplan för Skåne 2016-2019 beslutad av fullmäktige.

NÄMNDENS RIKTLINJER FÖR BIDRAGSGIVNING

Nämnden fastställde riktlinjer för bidragsgivning till ideella organisationer den 6 december 2018. De ideella organisationer som får bidrag från nämnden ska vara demokratiskt uppbyggda, stödja demokratiska idéer inklusive jämställdhet. Organisationerna ska även spegla mångfalden i samhället, vilket menas allas lika rättigheter och möjligheter. Utgångspunkten för nämndens stöd till organisationer inom den idéburna sektorn är att organisationerna har en tydlig regional prägel. Verksamheten ska därför företrädesvis beröra hela Skåne.

I riktlinjerna anges även vilka grundläggande krav som ställs på organisationerna. Dessa är desamma som anges i fullmäktiges policy. Nämnden har beslutat om specifika krav avseende de olika verksamheterna och föreningarna som beviljats verksamhetsbidrag eller pågående

utvecklingsprojekt 2020. Detta framgår av dokumentet *Villkor för verksamhetsbidrag och pågående utvecklingsprojekt 2020*, vilket är en bilaga till verksamhetsplan och budget. De gemensamma villkoren avser hur verksamheterna och föreningarna ska verka för att bidra till de kulturpolitiska målen. Det anges att föreningar/verksamheter som beviljas bidrag generellt ska bidra till nämndens målsättning att invånare i Skåne ska ha möjlighet att ta del av kulturlivet på lika villkor. Barn och unga är en kulturpolitisk prioriterad målgrupp, vilket innebär att alla barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kultur, möjlighet till eget skapande och att tillägna sig olika estetiska språk, oavsett uppväxtvillkor och förutsättningar.

NÄMNDENS BIDRAGSPROCESS OCH BIDRAG 2020

Ansökan och beslut

Nämnden ger ut verksamhetsbidrag och sökbara utvecklingsbidrag. Verksamhetsbidragen delas ut både till bolag som ägs av Region Skåne såväl som till externa organisationer. Beslut om verksamhetsbidragen fattas av nämnden i samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan. Utvecklingsbidragen beslutas på delegation av förvaltningschef i samråd med enhetscheferna på de enheter där bidragshandläggare arbetar med att handlägga bidragsansökningarna som inkommer. Det finns två fastställda utlysningstidperioder per år för utvecklingsbidragen. Andra utlysningar kan vara löpande, men flertalet av utlysningarna har en ansökningsperiod med beslutsdatum.

Utöver dessa bidragstyper sker andra utlysningar men dessa hanteras separat och har egna kriterier och beslutsprocesser. För dessa tas i regel beslut om bidrag av enhetschefer.

Exempel på föreningar och verksamheter som beviljats verksamhetsbidrag 2020 är Skånes Dansteater, Ystads konstmuseum och Författarcentrum Syd.³ Nämndens totala verksamhetsbidrag uppgick till 375 530 000 kr, vilket framgår av nämndens budget och verksamhetsplan 2020.

Utvecklingsbidragen uppgår till 8 miljoner kr enligt kulturnämndens budget. Till detta kommer andra poster i nämndens budget som kan användas för utlysningar, t.ex. regional biblioteksverksamhet och särskilda medel. Beviljat belopp per mars 2020 är 5 228 950 kr.⁴ Exempel på dessa utvecklingsbidrag är Alla tiders teater (180 000 kr för projektet Missing Alice), Kivik Art Centre (250 000 kr för Bygga konst – Land Arc Kids) och Skånska Operan (250 000 kr för projektet Trollflöjten på turné i Skåne).

³ Framgår av dokumentet *Villkor för verksamhetsbidrag och pågående utvecklingsprojekt 2020*. Beslutsförslag, Bilaga 4 till nämndens verksamhetsplan och budget 2020, Villkor för verksamhetsbidrag och pågående utvecklingsprojekt 2020.

⁴ Framgår av dokumentet *Beskrivning beviljade bidrag, våren 2020*, Bilaga 1 B (bilaga till nämndens verksamhetsplan och budget).

Uppföljning och kontroll

Förvaltningens uppföljningsprocess innebär att de verksamheter som har fått bidrag ska redovisa hur medlen har använts för verksamhetsåret. Denna redovisning är tvådelad både avseende verksamhetsbidragen och utvecklingsbidragen. Dels ska den innehålla en kvantitativ redovisning dels en kvalitativ. Den kvantitativa delen ska omfatta rapportering avseende ekonomi och exempelvis antal programverksamheter, konserter och besökare. Vad gäller verksamhetsbidragen har denna återrapportering till viss del varit styrd av statens krav, enligt verksamhetskontroller. Den så kallade kvalitativa redovisningen av verksamhetsbidragen består av att bidragsmottagarna fyller i en enkät med tematiska frågor som syftar till en redovisning kopplat till nämndens verksamhetsmål.

Uppföljningsprocessen för verksamhetsbidragen följer nämndens budgetprocess. Vid beslut om bidrag anges vilket datum som gäller för återrapportering. Det sistnämnda gäller även för övriga bidrag som projektbidrag. För övriga bidrag tas inte detta beslut av nämnden.

Handläggarna går igenom inskickat material och gör sin bedömning. I uppföljningsprocessen av verksamhetsbidragen ingår även dialogmöten med verksamheterna. Det finns internt stödmaterial för uppföljningssamtal i form av en lathund. Enligt uppgift från verksamhetskontroller följer handläggarna även verksamheterna löpande över året. Efter dialogmöten samt genomgång av verksamheternas redovisning ska ansvarig handläggare genomföra en sammanfattande bedömning. Detta innebär vad som beskrivs som en formell process där varje handläggare godkänner redovisningen, vilket ses som ett formellt godkännande.

Vid behov kan verksamheterna få dispens och/eller förlängning av frist för redovisning. Detta gäller i första hand projektbidragen.

I nämndens internkontrollplan 2020 anges två risker avseende bidrag. Dessa har risknivå 4 respektive 8 (av maximalt 16). Risknivå 8 anges för risken att mål i kulturplan och verksamhetsplan inte nås på grund av att villkor för verksamhetsbidrag inte följs. Åtgärden som anges är uppföljning av bidragsvillkor. Avstämning gentemot villkoren ska enligt planen ske per helår av verksamhetskontroller.

Påverkan från covid-19

I och med covid-19 uttrycker intervjuade på förvaltningen förståelse för att föreningarnas redovisning av bidrag inte kommer att inkomma i tid. Med anledning av situationen har även förvaltningen valt att gå ut med en enkät till alla organisationer med verksamhetsbidrag eller bidrag för pågående utvecklingsprojekt för att få en lägesbild av hur föreningarna har påverkats ekonomiskt. Resultatet av de svar som har inkommit visar att organisationerna påverkas olika, exempelvis påverkas de organisationer som har en hög egenfinansiering mycket av den rådande pandemin. Enkäten visar också på ett preliminärt intäktsbortfall på 68 mnkr.

Förvaltningen periodiserar utbetalningen av verksamhetsbidrag men med anledning av covid-19 har en del föreningar varit i behov av tidigareläggning av utbetalning vilket förvaltningen har tillgodosett.

Vad gäller redovisningen för bidragsgivningen för 2019 har det inte varit några större svårigheter att få in dessa från organisationerna, enligt intervjuade. Däremot kommer 2020 bli speciellt varpå redovisningen för 2019 blir extra viktigt då det redovisar ett så kallat normalt år medan inrapporteringen för 2020 och utfall 2020 kommer att se annorlunda ut.

Utvecklarna genomför dialoger och möten på distans med respektive bidragsbeviljad organisation vilket har uppskattats av föreningarna uppger de intervjuade. Intervjupersonerna framför att kultursektorn befinner sig i en kris.

3.5 RISKER INOM REGION SKÅNES BIDRAGSGIVNING

Det har ingått i förstudien att kartlägga eventuella risker. Detta för att kunna bedöma om det behövs en fördjupad granskning inom området. Nedan följer en sammanställning och analys av de risker vi har tagit del av under förstudien.

Under våra intervjuer har vi tillfrågat handläggare och i två fall närmsta chef vilka utmaningar de ser med bidragsprocessen.

Flertalet intervjuade lyfter utmaningar kring uppföljning och kontroll. Denna del av bidragsprocessen beskrivs under en intervju som tillitsbaserad. Förvaltningarna får in underlag som handläggarna går igenom, men det finns i varierande till låg grad beslutade rutiner för eller upplevd möjlighet att pröva de uppgifter som återrapporteras. Det framhålls i flera fall att det inte finns tillräckligt med resurser eller system för att verifiera uppgifterna.

I fullmäktiges policy står att uppföljning av bidragsmottagarna ska ske, både inför beviljande av bidrag, såväl som efter utbetalning. I policyn anges specifika villkor som ställs på bidragsmottagaren inför beslut. Bland annat ska mottagaren ha en stadigvarande och regionövergripande verksamhet, godkända och antagna stadgar och ett eget plus- eller bankgiro samt utsedd firmatecknare. Det anges inte specifikt hur uppföljningen ska göras. Detta har överlämnats till den enskilda nämnden att besluta om. Intervjuerna pekar mot att en uppföljning av återrapporteringen sker, men i varierande grad förvaltningarna emellan. I samband med vår genomgång av nämndernas riktlinjer framgår det att dessa inte anger specifikt hur uppföljning och kontroll ska ske. En av nämnderna som har ingått i förstudien, regionala utvecklingsnämnden, har ännu inte antagit riktlinjer för bidragsprocessen. Några av förvaltningarna har utarbetat skriftliga rutiner, lathundar och processbeskrivningar utöver riktlinjerna men inte alla.

Det finns inget centralt förvaltningsorgan i Region Skåne som arbetar övergripande med att hantera Region Skånes bidrag eller något formaliserat samarbete mellan förvaltningarna kring bidragsprocesserna. Under några intervjuer lyfts att förvaltningarna generellt har låg grad av samsyn kring och insyn i varandras riktlinjer och praxis. Flera intervjupersoner bekräftar att

de har informella kontakter tjänstepersonerna emellan över förvaltningsgränserna men de uttrycker ett önskemål om och ett behov för mer samverkan.

Under intervjuerna lyfts att det finns oklara gränssnitt sett från föreningarnas håll om vilka nämnder som har ansvar för vilket bidragsområde. Särskilt gäller detta verksamheten som bedrivs inom psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden (för sistnämnda anses ansvaret för folkhälsa till viss del överlappa med hälso- och sjukvårdsnämndens uppdrag). Detta innebär enligt flera intervju-personer en risk för att föreningar ansöker till flera nämnder för samma bidragsbehov, vilket i sin tur innebär en risk för dubbelutdelning av bidrag. Det bekräftas under två intervjuer att sådana ansökningar inkommer och under en av intervjuerna bekräftas att det har upptäckts fall av dubbelt bidrag som i efterhand har fått återkallas.

Baserat på de intervjuades beskrivningar av svårigheten med och resursbristen kopplat till att kontrollera och verifiera inkomna uppgifter gör vi bedömningen att det finns risk för att felaktiga återrapporteringar inte upptäcks. Vidare bedömer vi att det finns en risk för att handläggare arbetar olika avseende uppföljning då specificerade skriftliga rutiner saknas, samt att det finns en risk för att uppföljningen ser olika ut från år till år. Att nämndernas riktlinjer har utformats olika kan innebära en risk för att det utvecklas olika praxis inom Region Skåne vilket riskerar att leda till en upplevd villkorlighet för de som ansöker om bidrag. Samtidigt bör det finnas en känslighet i rutinerna för att olika typer av bidrag kan kräva olika typer av uppföljning.

Det har ingått i förstudien att kartlägga hur covid-19 påverkar bidragsprocessen 2020. Risker kopplat till ospecificerade riktlinjer och rutiner för kontroll kan förstärkas av en extraordinär händelse som en pandemi. När det inte finns tydliga rutiner och riktlinjer är processerna extra sårbara. Problematiken blir bland annat mer kännbar om någon av medarbetarna som handlägger bidragen blir sjuk. Då är extra viktigt att ha skriftliga rutiner på plats så att den som tar över arbetet kan utföra det på ett likvärdigt sätt.

Vi bedömer att det finns en risk för att Region Skåne betalar ut dubbla bidrag till föreningar. Det har dock inte varit möjligt att fastställa i förstudien i vilken utsträckning detta eventuellt sker. Det får en potentiell fördjupad granskning undersöka vidare.

4 Bedömning

Syftet med förstudien har varit att belysa eventuella revisionsrisker inom det aktuella området och ge revisorerna en sakkunnig bedömning av om det finns behov av en fördjupad granskning framöver.

Förstudiens resultat visar att det finns flera väsentliga risker inom det aktuella området. Om belopp i miljonklassen inte hanteras på ett korrekt sätt finns risk för allvarlig förtroendeskada. En fördjupad granskning av Regions Skånes hantering av bidrag anses därför vara motiverat.

Bilaga 1 Intervjuförteckning

Kommunikationschef/enhetschef, Kommunikation, uppföljning och analys, Region Skånes kulturförvaltning

Verksamhetskontroller, Kommunikation, uppföljning och analys, Region Skånes kulturförvaltning

Administrativ chef, Förvaltningsledning och stab, Psykiatri och habilitering

Hälso- och sjukvårdsstrateg, Staben på övergripande processer, Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning